

แรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
ของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

เพ็ญนรินทร์ ดวงมาลา^{1*} นพดล วรธงชัย¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทำการศึกษาในประชาชนที่เลี้ยงสุนัขในพื้นที่ที่ทำการศึกษากำหนดจำนวน 400 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและวิธีการทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยส่วนมากมีระดับการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 73.50) ส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าประชาชนมีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.00) ในเรื่องของความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มีระดับความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 76.50) และเรื่องความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พบว่าระดับความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 66.50) นอกจากนี้ยังพบว่าแรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัขมีความสัมพันธ์กับการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ แรงจูงใจ การป้องกันโรค ฉีดวัคซีน โรคพิษสุนัขบ้า สุนัข จังหวัดขอนแก่น

เลขทะเบียนวิชาการ : 64(2) - 0116(4) - 164

¹ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น

* ผู้รับผิดชอบบทความ email: phennarin.d@gmail.com

Motivation in the disease prevention by taking the dog to get rabies vaccination among people of Muang district, Khon Kaen province

Phennarin Doungmala^{1*} Noppadol Vorathongcha¹

Abstract

The goal of this study was to investigate people's motivations for taking their dogs to obtain rabies vaccinations in Muang district, Khon Kaen province. This study was conducted with 400 dog owners in Muang district, Khon Kaen province. Face-to-face interviews with a questionnaire were used to collect data between August and November 2020. Data analyses were utilized by descriptive statistics and chi-squared test. According to the findings of this study, indicating a low degree of violence perception (73.50%). For risk perception of rabies, suggesting a moderate level of rabies risk perception (52.25%). The expected effectiveness of rabies vaccine had representing a high degree of expectation (76.50%). For expected ability of taking dog for rabies vaccination, demonstrating a high degree of expected ability (66.50%). Furthermore, people's motivation of rabies prevention was associated with yearly rabies vaccination in dogs ($p < 0.05$).

Keywords: motivation, disease prevention, vaccination, rabies, dog, Khon Kaen province

---

Research Paper No: 64(2) - 0116(4) - 164

¹ KhonKaen Provincial Livestock Office

*Corresponding author email: phennarin.d@gmail.com

บทนำ

โรคพิษสุนัขบ้า เกิดจากเชื้อไวรัสเรบีส (Rabies virus) ชนิด RNA virus genus Lyssavirus, family Rhabdoviridae เป็นโรคติดเชื้อรุนแรงในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด และเป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่อันตรายและรุนแรงมาก เพราะเมื่อคนหรือสัตว์ได้รับเชื้อจนแสดงอาการของโรคมักมีโอกาเสียชีวิตถึงร้อยละ 100 (FAO, 2013) สัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าสามารถแพร่กระจายเชื้อผ่านทางน้ำลายเข้าสู่ ร่างกายสัตว์ตัวอื่นหรือคนผ่านทางบาดแผล จากการกัด ข่วน แผลถลอก หรือเลียบริเวณที่มีแผล หรือผ่าน ทางกระจกตา

สถานการณ์ของโรคพิษสุนัขบ้า ในสัตว์จากปี 2561 ที่จำนวนหัวสัตว์ส่งตรวจ 9,414 ตัวอย่าง พบเชื้อเพียง 1,474 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.65 ในปี 2562 ก็มีแนวโน้มลดลง โดยจำนวนหัวสัตว์ส่งตรวจ 7,111 ตัวอย่าง พบเชื้อเพียง 372 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.23 การเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในจังหวัดขอนแก่นในปี 2563 พบสัตว์ติดเชื้อพิษสุนัขบ้า จำนวน 2 ตัว (Bureau of epidemiology, CDC Thai, 2019) ทั้งนี้เมื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดโรค พบว่าเป็นสุนัขไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนสถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทยในคน โดยตั้งแต่ปี 2523 ที่พบมากถึง 370 ราย จนถึงปัจจุบันจำนวนผู้เสียชีวิต มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ. 2562 พบเพียง 3 ราย โดยผู้เสียชีวิตทั้งหมดไม่ได้เข้ารับ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และตระหนักต่อโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชน ดังนั้น การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเราควรป้องกันและควบคุมโรคในสัตว์ก่อนมาถึงคนเป็นวิธีที่ดีที่สุด โดยการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เมื่ออายุ 2-4 เดือน แล้วฉีดกระตุ้นอีกครั้งตามกำหนดนัดและฉีดซ้ำทุกปี (กรมควบคุมโรค, 2556) และหากประชาชนมีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปีก็จะสามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ ดังนั้นการศึกษารั้วนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาไม่พบการศึกษาทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรม การเลี้ยงและการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้วางแผนและปรับปรุงการให้บริการด้านการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และเพื่อให้ประชาชนนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การลดอัตราป่วยและอัตราตายจากโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาแรงจูงใจของเจ้าของสัตว์โดยยึดตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคของโรเจอร์ส จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน และความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้เลี้ยงสุนัขที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,099 ครีวเรือน ข้อมูลได้มาจากสำรวจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองขอนแก่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้ข้อมูลครีวเรือนที่มีสมาชิกในครีวเรือนเลี้ยงสุนัขตั้งแต่ 1 ตัวขึ้นไป ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,099 ครีวเรือน

โดยคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทนขนาดของประชากร

e แทนค่าความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

กำหนดให้ $N = 2,099$

$e = 0.05$

เมื่อแทนค่าตามสูตรได้ขนาดตัวอย่าง 335.97 เพื่อความคลาดเคลื่อนจากการเก็บข้อมูลจึงใช้ขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้ จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ ฌฐุขพร (2559) สร้างขึ้นสำหรับใช้งานวิจัยวิทยานิพนธ์ แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการ ตรวจสอบ IOC และปรับปรุงแก้ไขแล้วโดยผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสัมภาษณ์ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2563 ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การมีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในครีวเรือน และประวัติการถูกสุนัขกัด

ส่วนที่ 2 แรงจูงใจในการป้องกันโรคแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ถ้ามการรับรู้ เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยว่าโรคพิษสุนัขบ้ารุนแรงหรือไม่เพียงใดในเรื่อง อันตรายร้ายแรงถึงชีวิต, ไม่สามารถรักษาให้ หายขาดได้ เมื่อมีอาการของโรคแล้วเสียชีวิตทุกราย, มีอาการทางระบบประสาท คลุ้มคลั่ง กระสับกระส่าย อาละวาด กลั้วน้ำ กลั้วลม และต้องทนทุกข์ทรมานมาก่อนจะเสียชีวิต

2. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ตามการรับรู้ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยว่า มีโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าหรือไม่เพียงใด ในเรื่องไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี, ถูกสุนัขที่มีเชื้อกัด, ถูกสุนัขที่มีเชื้อเลียที่แผล, ถูกสุนัขกัดหรือข่วน แล้วไม่รับล้างแผลด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด และถูกลูกสุนัขที่มีอายุต่ำกว่า 3 เดือนกัดหรือข่วน

3. ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน ตามความรู้สึก นึกคิด เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยในประสิทธิผลของการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในเรื่องทำให้ ไม่วิตกกังวล รู้สึกปลอดภัยจากการเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า, กระตุ้นให้สุนัขมีภูมิคุ้มกันโรค ระดับสูงพอที่จะป้องกันโรคได้, ไม่เสียเงินค่าปรับตามกฎหมาย และไม่ต้องฆ่าสุนัขเพื่อส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า

4. ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน ตามความรู้สึก นึกคิด เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยในความสามารถของคนที่จะนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเรื่องจะนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี, จะนำสุนัขไปฉีดวัคซีนด้วยตนเอง, มีเวลาพาสุนัขไปฉีดวัคซีน, การเดินทางพาสุนัขไปฉีดวัคซีนมีความสะดวก และจะนำสุนัขทุกตัวและตัวที่ครบ กำหนดไปฉีดวัคซีน

ซึ่งทั้ง 4 องค์กรประกอบมีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert's scale) 5 คำตอบ ซึ่งแต่ละข้อมีมาตราวัด 5 ระดับ คือ คำตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คำตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 การเลี้ยงสุนัขและการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ตามเกี่ยวกับจำนวนสุนัข, พันธุ์ที่เลี้ยง, วิธีการได้มาของสุนัข, วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัข, ระยะเวลาที่เลี้ยงสุนัข, ประวัติการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา, สถานที่ไปรับบริการ(มีค่าใช้จ่าย เช่น สถานพยาบาลสัตว์, ไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น หน่วยงานราชการ) และผู้ที่ให้คำแนะนำ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเปิดและปิดผสมกัน

การจัดการข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์รายชื่อ ด้วยการทำแจกแจงความถี่ หาจำนวนและร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ

2. ข้อมูลแรงจูงใจในการป้องกันโรค ใช้โปรแกรม R สำหรับการแปลผลวิเคราะห์และแสดงผลรูปภาพ

2.1 วิเคราะห์รายชื่อด้วยการทำแจกแจงความถี่ หาจำนวนและร้อยละของคำตอบแต่ละข้อจำแนกตามองค์กรประกอบ 4 องค์กรประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน และความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

2.2 ทหาระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรค โดยการให้คะแนนคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนของผู้ตอบแต่ละคน จำแนกตามองค์กรประกอบ 4 องค์กรประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน และรวมเป็นแรงจูงใจในการป้องกันโรค หาคะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด คะแนนเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนเต็ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วแบ่ง คะแนนเป็น 3 กลุ่ม

ตามเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1968) คือ ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม เป็นระดับสูง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60-79 ของคะแนนเต็ม เป็นระดับปานกลาง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม เป็นระดับต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การแปลผลคะแนนแรงจูงใจในการป้องกันโรค

ประเด็น	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า	21-25	17-20	5-16
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า	21-25	17-20	5-16
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน	21-25	17-20	5-16
ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน	21-25	17-20	5-16
แรงจูงใจในการป้องกันโรค	84-100	68-83	20-67

3. การเลี้ยงสุนัขและการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีน วิเคราะห์รายชื่อด้วยการทำแจกแจงความถี่ หาจำนวนและร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ ตัวแปรจำนวนสุนัขและระยะเวลาที่เลี้ยงสุนัข หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุด ในส่วนของประวัติการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา นำคำตอบข้อที่ 6 และ 7 มารวมกันแล้ว โดยคำตอบข้อ 6 คือประชาชนที่ตอบคำตอบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา เคยนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งหากตอบคำตอบว่าเคยก็จะตอบคำถามในข้อ 7 คือถามว่า ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ท่านนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปีหรือไม่ (ให้รวมที่นำวัคซีนมาฉีดเองด้วย) แล้วนำมาแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 = นำสุนัขไปฉีดวัคซีนไม่ทุกปี (ฉีดครั้งเดียวแล้วไม่ฉีดอีก ฉีดเพียงบางปี/ ไม่สม่ำเสมอ)

กลุ่มที่ 2 = นำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี (ฉีดเป็นประจำทุกปี)

จากนั้นวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของลักษณะการเลี้ยงสุนัขที่มีผลต่อการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี และวิเคราะห์หาแรงจูงใจการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนฯ ด้วยวิธีการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) หรือด้วยวิธีการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's exact test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$

ผลการศึกษา

.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.25) โดยส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 35.5) และ รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 31.50) พบว่ามีสถานภาพโสดมากที่สุด (ร้อยละ 60.75) ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลายมากที่สุด (ร้อยละ 37.25) รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 34.50) และระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 21.25) เจ้าของสุนัขส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพอื่นๆ และอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 32.25, 29.00 และ

17.50) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,999 บาท (ร้อยละ 34.75) รองลงมา 9,000-14,999 บาท (ร้อยละ 29.00) นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนมากเจ้าของสุนัขจะไม่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีอาศัยอยู่ในครัวเรือน (ร้อยละ 76.25) และยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยถูกสุนัขกัดมาก่อนเลย ร้อยละ 91.50 ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=400)

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	159	39.75
	หญิง	241	60.25
อายุ (ปี)	น้อยกว่า 20	47	11.75
	21-30	142	35.5
	31-40	126	31.50
	41-50	61	15.25
	51-60	21	5.25
	ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	3	0.75
	สถานภาพ	โสด	243
สมรส		141	35.25
หย่า/แยกกันอยู่/หม้าย		16	4.00
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	1.00
	ประถมศึกษา	24	6.00
	มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย	149	37.25
	อนุปริญญาหรือ ปวส. หรือเทียบเท่า	85	21.25
	ปริญญาตรีขึ้นไป	138	34.50
อาชีพหลัก	ไม่ได้ทำงาน	27	6.75
	เกษตรกรรวม	39	9.75
	ค้าขาย	70	17.50
	รับจ้าง	129	32.25
	รับราชการ	19	4.75
	อื่นๆ	116	29.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 9,000 บาท	65	16.25
	9,000-14,999 บาท	116	29.00
	15,000-20,999 บาท	139	34.75
	21,000-26,999 บาท	70	17.50
	มากกว่า 27,000 บาท	10	2.50

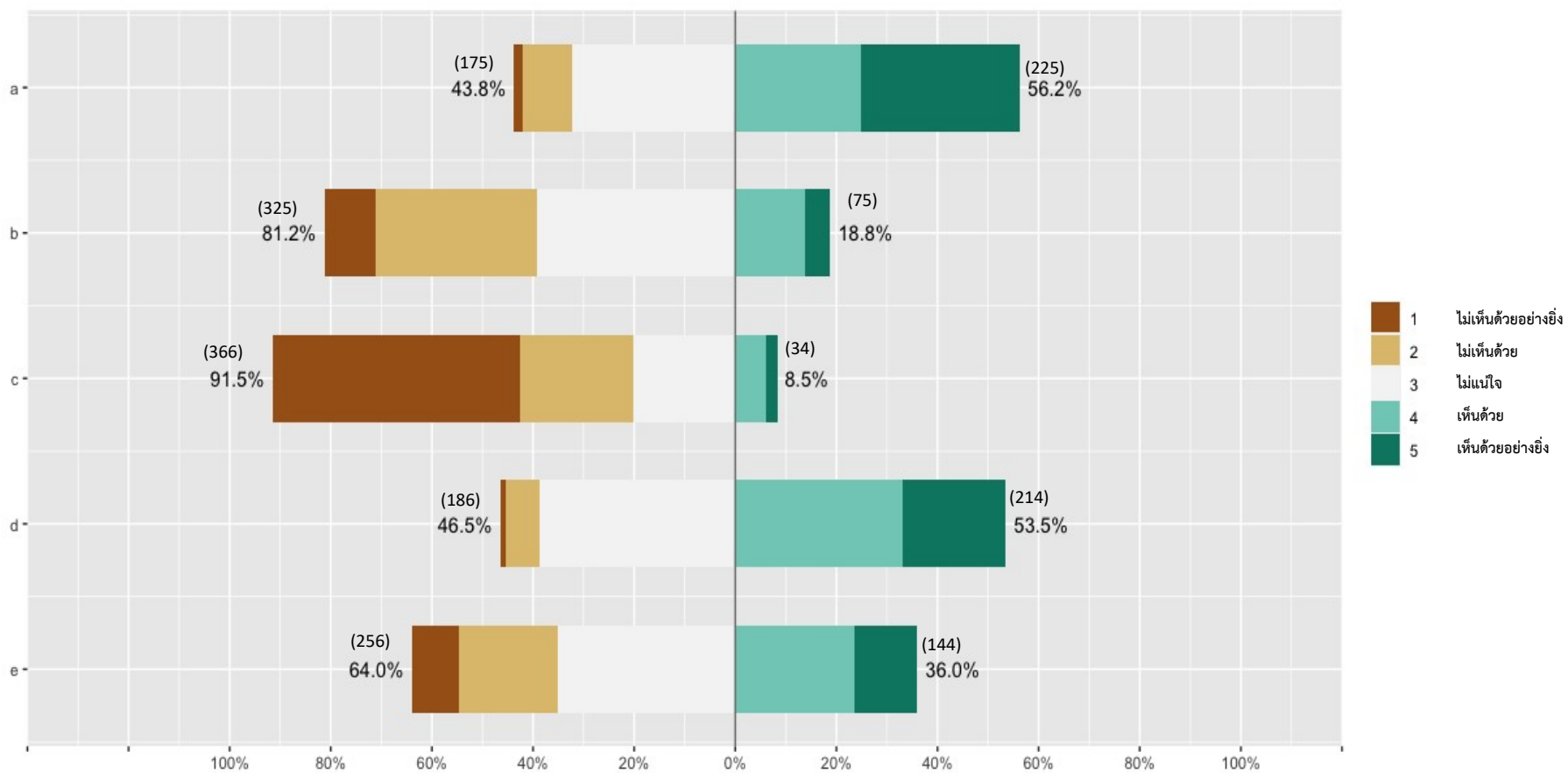

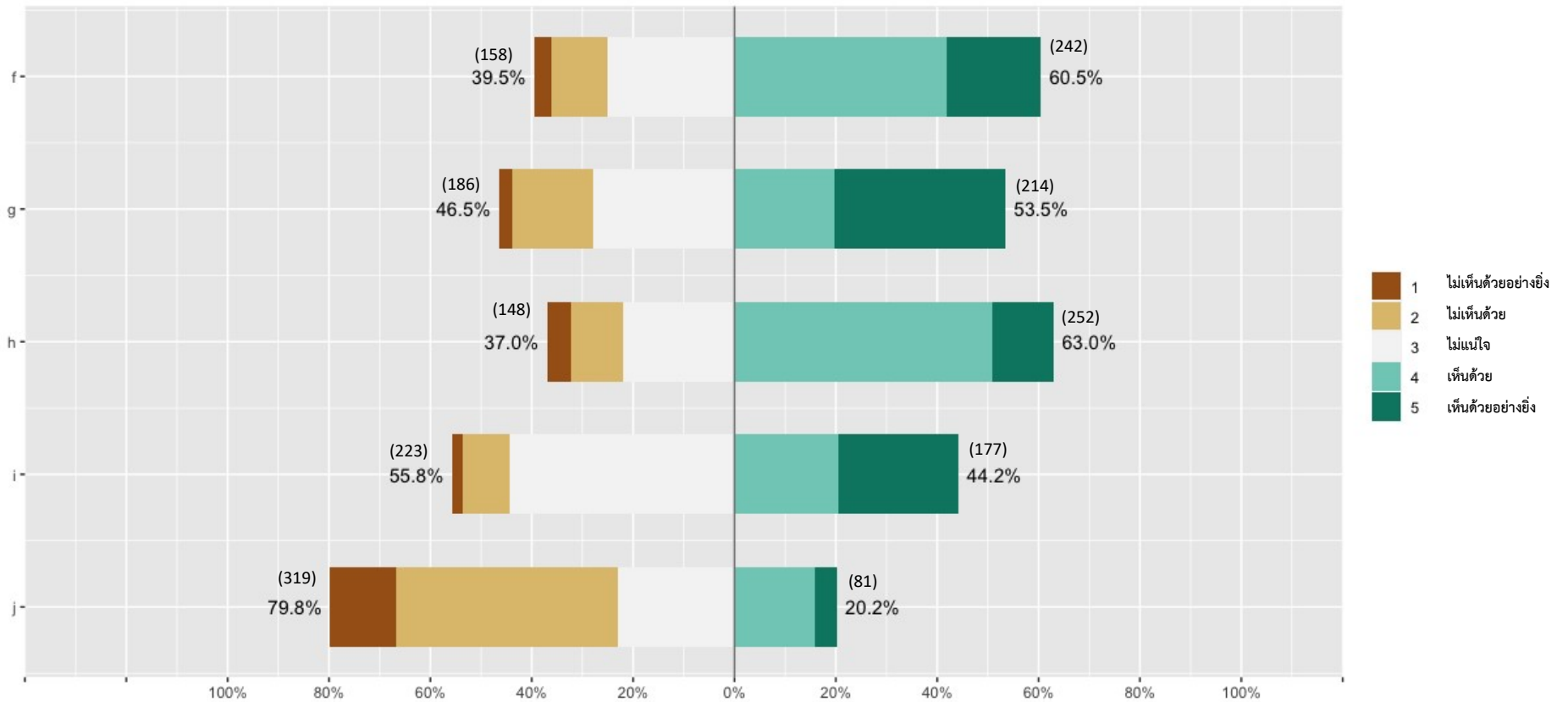
ท่านไม่ต้องเสียเงินค่าปรับตามกฎหมาย และพบว่าร้อยละ 92.50 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (o) ถ้าท่านนำสุนัขไปฉีดวัคซีนจะทำให้ท่านไม่ต้องฆ่าสุนัขเพื่อส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ดังแสดงตามรูปที่ 3

ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า แยกรายข้อ มีค่าเท่ากับร้อยละ 62.75-92.50 ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พบว่าร้อยละ 89.75 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (p) ท่านจะนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี พบว่าร้อยละ 68.25 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (q) ท่านจะนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าด้วยตนเอง พบว่าร้อยละ 68.00 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (r) ท่านมีเวลาพาสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พบว่าร้อยละ 75.25 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (s) ท่านคิดว่าการเดินทางเพื่อพาสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามีความสะดวก และพบว่าร้อยละ 84.25 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเห็นด้วยว่า (t) ท่านจะนำสุนัขทุกตัวและตัวที่ครบกำหนดไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ดังแสดงตามรูปที่ 4

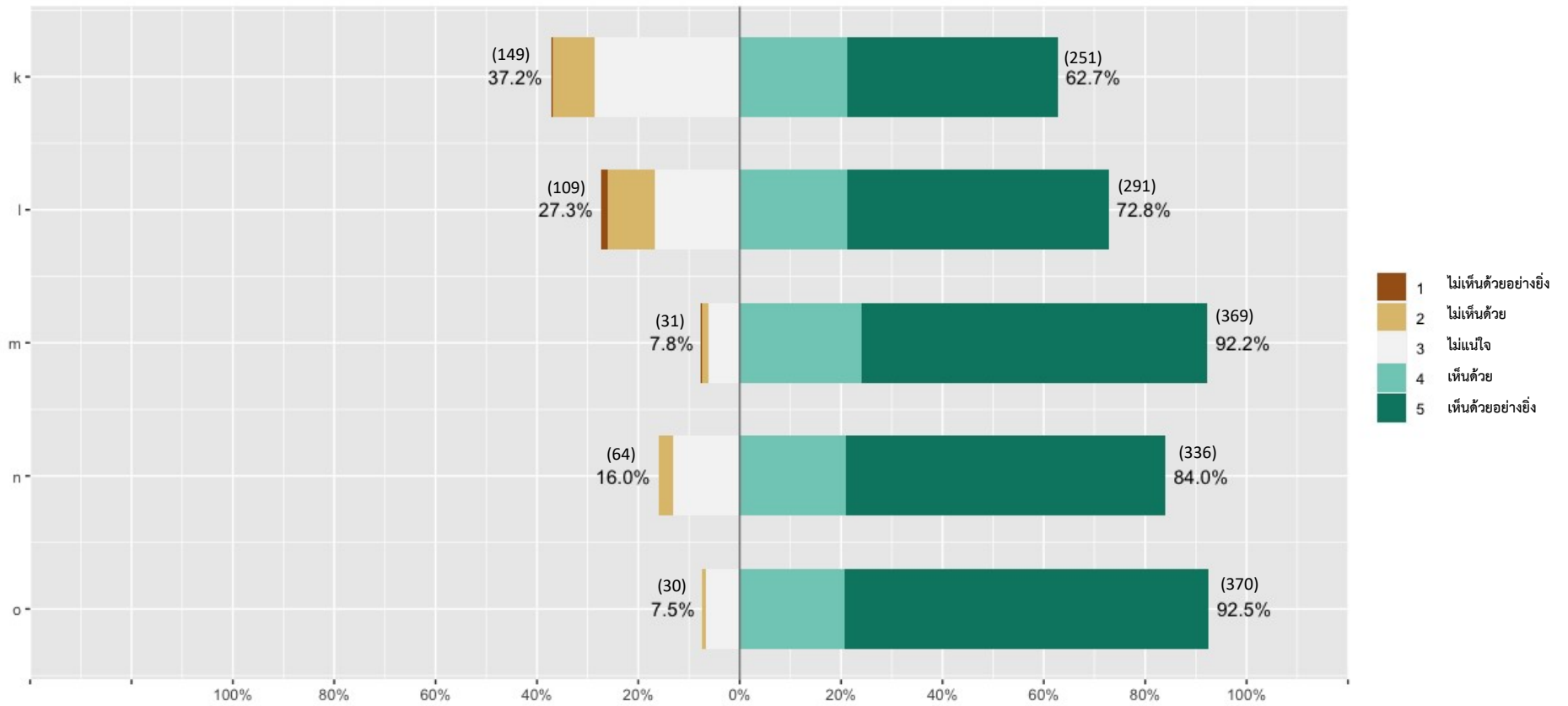
ผลวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรค ทั้ง 4 องค์ประกอบ จากการให้คะแนนคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อ พบว่าประชาชนส่วนมาก ร้อยละ 73.50 มีระดับการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับต่ำ และประชาชน ร้อยละ 52 มีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับปานกลาง แต่ขณะเดียวกันพบว่าประชาชนส่วนมาก ร้อยละ 76.50 และ 66.50 มีระดับความคาดหวังในประสิทธิภาพของการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า และความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัข ในการศึกษาคั้งนี้พบว่าจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คะแนนต่ำสุด 60 สูงสุด 88 คะแนน โดยสรุปพบว่าประชาชน ร้อยละ 94.25 มีระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงตามตารางที่ 3

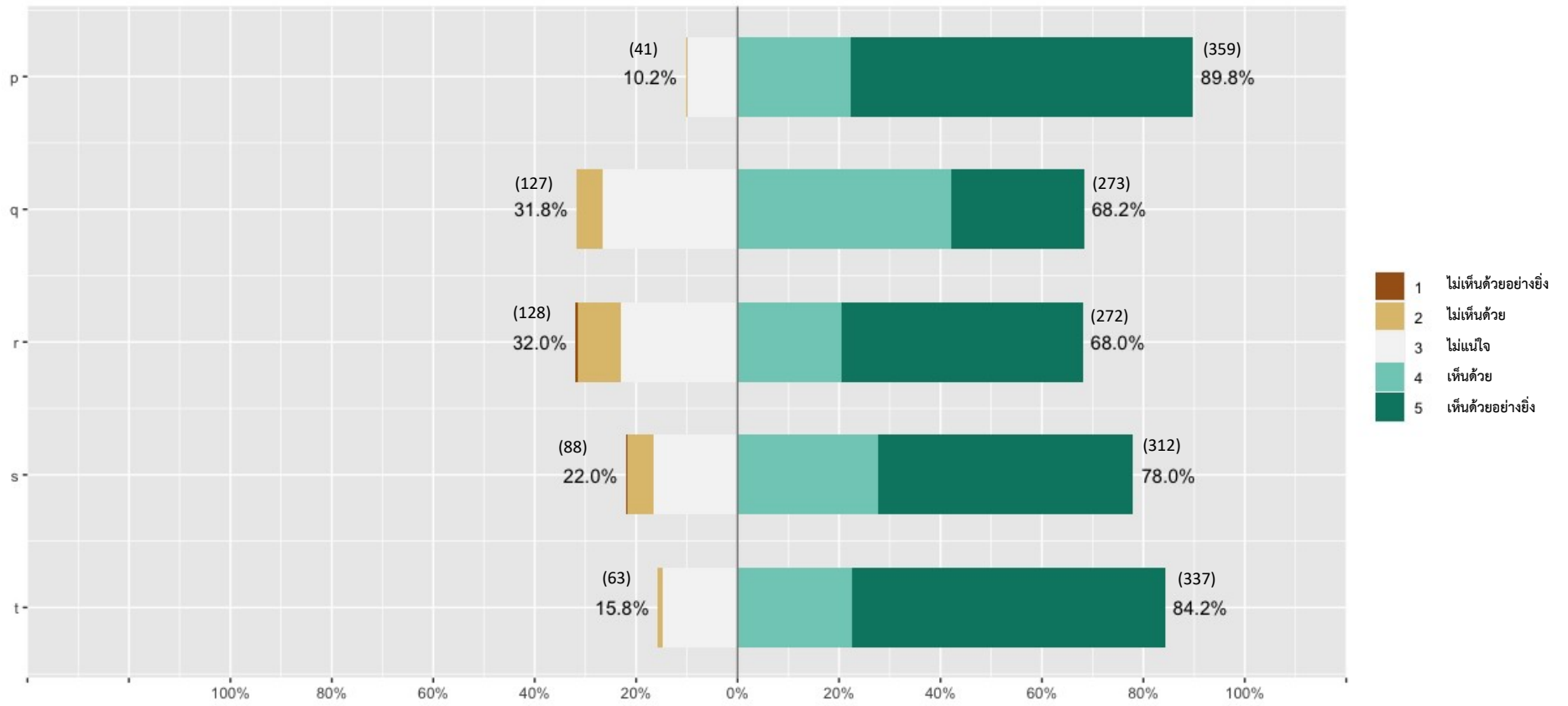
รูปที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า แยกรายข้อ

รูปที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า แยกรายข้อ

รูปที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนของเจ้าของสุนัข แยกรายข้อ

รูปที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชน แยกตามระดับความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเจ้าของสุนัข จำแนกตามระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทั้ง 4 องค์ประกอบ

ประเด็น	จำนวนและร้อยละของประชาชน แยกตามองค์ประกอบ		
	ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ
การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า	5 (1.25%)	101 (25.25%)	294 (73.5%)
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า	22 (5.5%)	208 (52%)	170 (42.5%)
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน	306 (76.50%)	92 (23%)	2 (0.5%)
ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน	266(66.5%)	127 (31.75%)	7 (1.75%)
แรงจูงใจในการป้องกันโรค (ภาพรวม)	7 (1.75%)	377 (94.25%)	16 (4%)

ลักษณะการเลี้ยงสุนัขและการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีการเลี้ยงสุนัขเฉลี่ยจำนวน 1.29 ตัว มีจำนวนสุนัขน้อยที่สุดและมากที่สุด เท่ากับ 1 และ 6 ตัวตามลำดับ โดยส่วนมากร้อยละ 81.25 จะเลี้ยงสุนัขเพียงตัวเดียว และร้อยละ 18.75 เลี้ยงจำนวน 2 ตัว ขึ้นไป พบว่าร้อยละ 51.5 จะเลี้ยงสุนัขพันธุ์แท้ และร้อยละ 48.5 เป็นพันธุ์ผสม ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.5 ได้รับสุนัขมาเลี้ยงโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งมากกว่าการเสียค่าใช้จ่ายจากการได้สุนัขมา คือได้มาจาก การซื้อสุนัขเพียง ร้อยละ 21.50 ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัขของเจ้าของสุนัขพบว่า ร้อยละ 64.75 เลี้ยงไว้เพราะน่ารัก เลี้ยงไว้เพราะความสงสารและอื่นๆ และร้อยละ 35.25 เลี้ยงเพื่อประโยชน์ใช้งาน คือเฝ้าบ้าน หรือเฝ้าทรัพย์สิน เจ้าของสุนัขเลี้ยงสุนัขมานานเฉลี่ย 2.54 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.25 เลี้ยงสุนัขมานาน 1-2 ปี และร้อยละ 41.75 เลี้ยงสุนัขมากกว่า 2 ปีขึ้นไป ในส่วนของการนำสุนัขไปรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชน พบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 71.75 เคยพาสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีน ซึ่งประวัติการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำปีในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา โดยพบว่าร้อยละ 60.63 พาไปฉีดไม่ทุกปี และร้อยละ 39.37 จะเป็นการพาฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี แต่พบว่ามีประชาชนเพียงร้อยละ 19.16 เท่านั้น ที่นำสุนัขทุกตัวไปฉีดวัคซีน และพบว่าร้อยละ 57.84 เจ้าของสุนัขเคยได้รับคำแนะนำในการนำสุนัขไปฉีดวัคซีน ซึ่งพบว่าประชาชนร้อยละ 42.16 พาสุนัขไปเองโดยไม่มีใครแนะนำ และจากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของลักษณะการเลี้ยงสุนัขที่มีผลต่อการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปีในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าจำนวนสุนัข พันธุ์สุนัข วิธีการได้มาของสุนัข และระยะเวลาการเลี้ยงสุนัข ไม่มีความสัมพันธ์กับการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี ($p < 0.05$) ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามลักษณะการเลี้ยงสุนัขและประวัติการนำสุนัขฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ลักษณะการเลี้ยงสุนัขและการฉีดวัคซีนป้องกันโรค		จำนวน	ร้อยละ
* จำนวนสุนัข (ตัวต่อครัวเรือน)	1	325	81.25
	มากกว่า 1 ตัว ขึ้นไป	75	18.75
	ยอดรวม	400	100
* พันธุ์สุนัขที่เลี้ยง	พันธุ์ผสม	194	48.5
	พันธุ์แท้	206	51.5
	ยอดรวม	400	100
* วิธีการได้สุนัข	มีค่าใช้จ่าย	86	21.5
	ไม่มีค่าใช้จ่าย	314	78.5
	ยอดรวม	400	100
วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัข	เฝ้าบ้าน เฝ้าทรัพย์สิน	141	35.25
	เลี้ยงไว้เพราะน่ารัก/เลี้ยงไว้เพราะความสงสาร/อื่นๆ	259	64.75
	ยอดรวม	400	100
* ระยะเวลาที่เลี้ยงสุนัข (ปี)	1-2 ปี	233	58.25
	มากกว่า 2 ปี ขึ้นไป	167	41.75
	ยอดรวม	400	100
ประวัติการฉีดวัคซีนในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา	เคย	287	71.75
	ไม่เคย	113	28.25
	ยอดรวม	400	100
* ประวัติการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปีในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา	ฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี	113	39.37
	ฉีดวัคซีนไม่ทุกปี	174	60.63
	ยอดรวม	287	100
ประวัติการนำสุนัขทุกตัวไปฉีดวัคซีน	ใช่	55	19.16
	ไม่ใช่	232	80.84
	ยอดรวม	287	100
สถานที่ที่ไปรับบริการ	ไม่มีค่าใช้จ่าย	97	33.80
	มีค่าใช้จ่าย	190	66.20
	ยอดรวม	287	100
ผู้ให้คำแนะนำในการนำสุนัขไปฉีดวัคซีน	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อสม./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/เพื่อนบ้าน	166	57.84
	ไม่มีใครแนะนำ	121	42.16
	ยอดรวม	287	100

* หมายเหตุ (p<0.05)

แรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ผลการศึกษาแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบของแรงจูงใจพบว่า มีเพียงองค์ประกอบความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนเพียงองค์ประกอบเดียวที่สัมพันธ์กับการนำสุนัขไป ฉีดวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ของระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ระดับแรงจูงใจในการป้องกันโรค	การฉีดวัคซีน		รวม	ผลทดสอบ P-value
	เคย	ไม่เคย		
การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า				0.962
ระดับสูง	4 (80.00%)	1 (20.00%)	5(1.25%)	
ระดับปานกลาง	73 (72.28%)	28 (27.72%)	101(25.25%)	
ระดับต่ำ	210(71.43%)	84 (28.57%)	294(73.5%)	
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้า				0.3702
ระดับสูง	16(72.73%)	6 (27.27%)	22(5.5%)	
ระดับปานกลาง	143(68.75%)	65 (31.25%)	208(52%)	
ระดับต่ำ	128(75.29%)	42 (24.71%)	170(42.5%)	
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีน				0.03037 *
ระดับสูง	210(68.63%)	96(31.37%)	306(76.50%)	
ระดับปานกลาง	75(81.52%)	17(18.48%)	92(23%)	
ระดับต่ำ	2(100.00%)	0(0.00%)	2(0.5%)	
ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน				0.8296
ระดับสูง	191(71.80%)	75 (28.20%)	266(66.5%)	
ระดับปานกลาง	90 (70.87%)	37 (29.13%)	127(31.75%)	
ระดับต่ำหมายเหตุ	6 (85.71%)	1 (14.29%)	7(1.75%)	

* หมายเหตุ : ($p < 0.05$)

สรุปและวิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแรงจูงใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าการรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าส่วนมากมีระดับการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าส่วนมากมีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามีระดับอยู่ในระดับสูง

และความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามีระดับสูง รวมถึงพบว่าแรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัขมีความสัมพันธ์กับการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี เมื่อวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบของแรงจูงใจพบว่า มี 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ได้แก่ ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนระดับสูง และความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าระดับสูง อธิบายได้ว่า เมื่อประชาชนมีการรับรู้ความคาดหวังในความสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีน และการรับรู้ความคาดหวังในประสิทธิผลของการฉีดวัคซีนว่าถ้าสุนัขไปฉีดวัคซีนแล้วจะไม่ติดกังวลเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า จะกระตุ้นให้สุนัขมีภูมิคุ้มกันโรคระดับสูงพอที่จะป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ รวมถึงสามารถจะนำสุนัขทุกตัวที่เลี้ยงไปฉีดวัคซีน นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะการเลี้ยงสุนัขมีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อธิบายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะเลี้ยงสุนัขพันธุ์ไทยหรือพันธุ์ทาง และส่วนใหญ่เป็นสุนัขที่เก็บมาเลี้ยง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัขพบว่าเลี้ยงไว้เพราะน่ารัก โดยเฉพาะลูกสุนัข โดยเลี้ยงสุนัขมานาน 1-3 ปี พบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา เจ้าของสุนัขส่วนใหญ่พาสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีน โดยประวัติการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเป็นการฉีดครั้งเดียวแล้วไม่ฉีดอีก อาจเนื่องด้วยประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง อาจทำไม่มีเวลา และไม่สะดวกพาสุนัขไปรับวัคซีนทุกปีจึงพาสุนัขไปฉีดครั้งเดียวแค่ช่วงแรกที่นำมาเลี้ยง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัขเฉลี่ยจำนวน 1.29 ตัว มีจำนวนสุนัขน้อยที่สุดและมากที่สุดเท่ากับ 1 และ 6 ตัวตามลำดับ ด้วยจำนวนสุนัขที่เลี้ยงมีไม่มากนัก เจ้าของสุนัขจึงสามารถการนำสุนัขทุกตัวไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีเพื่อนบ้านที่เลี้ยงสุนัขด้วยกันอำนวยความสะดวกให้การแนะนำสถานที่ที่จะไปรับบริการที่สถานพยาบาลสัตว์มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของศรภุชงค์ และเกรียงศักดิ์ (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในการป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การมีสถานพยาบาลสัตว์ใกล้บ้าน ทำให้สามารถไปรับบริการต่างๆ ได้ง่ายตาย เนื่องจากกลุ่มประชาชนของการศึกษานี้ผู้อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนสถานพยาบาลสัตว์มากที่สุดในจังหวัดขอนแก่น ทำให้สะดวกไปรับวัคซีนที่สถานพยาบาลสัตว์ ซึ่งอาจมีบางแห่งใกล้บ้านด้วย จึงเอื้อต่อการพาสุนัขไปรับวัคซีนและความสะดวกเรื่องเวลามากกว่าที่จะรอรับบริการฉีดฟรีในช่วงที่มีโครงการรณรงค์จากหน่วยงานราชการ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้การรับรู้ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าและการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัขอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าว่าเป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่อันตรายร้ายแรงถึงชีวิตและไม่มีทางรักษาได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนต้องกระตุ้นและสร้างการรับรู้ให้ประชาชนอยู่ในระดับสูงเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยง

โดยเฉพาะเจ้าของสุนัขเองรับรู้ว่าการป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วตาย ให้ความมั่นใจตัวและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สพ.ญ.ศุภธิดา ภิเศก นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมหาสารคาม
สพ.ญ.ดร. อรพรรณ อัจคำภา นายสัตวแพทย์ชำนาญการ สำนักงานปศุสัตว์เขต 4 และน.สพ.ชรินทร์ น่วม
นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น ที่ให้คำแนะนำและวิเคราะห์ข้อมูล และ
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์จังหวัดทุกท่านที่สัมภาษณ์เกษตรกรเป้าหมาย จนทำให้งานศึกษาวิจัยฉบับนี้
สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. 2556. คู่มือประชาชนคนเลี้ยงสุนัข (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ณัฐชพร พุทธภา 2559. แรงจูงใจในการป้องกันโรคที่มีผลต่อการนำสุนัขไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศรฤกษ์ รักพานิชย์ และเกรียงศักดิ์ เวทีวุฒาจารย์. 2561. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในการป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ ปีที่ 36 ฉบับที่ 2: เมษายน - มิถุนายน 2561, 158-166.
- Bloom, B. M. 1968. Learning for Mastery. Center for the Study of Evaluation of Instructional Programs, 1, 1-12.
- Bureau of epidemiology, Department of disease control. 2019. Annual epidemiology surveillance report. Ministry of public health, Bangkok.
- FAO. 2013. Developing a stepwise approach for rabies prevention and control. Proceedings of the FAO/GARC Workshop, November 2012, Rome, Italy. FAO Animal Production and Health Proceedings, No. 18. Rome, Italy.
- Taro Yamane 1973. Statistics: an Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row